

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԸ

ԿԱՑՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՄՊԱՐԵԶՈՒՄ

Մեր երկրի Կայուն զարգացմանը միտված առաջին ազգային համալիր ծրագիրը 2003թ. ՀՀ Կառավարության կողմից ընդունված «Աղքատության հաղթահարմանն ուղղված ծրագիրը» (ԱՀՌԾ), որը 2008թ-ին հասարակվեց որպես « ՀՀ Կայուն զարգացման ծրագիր»: 2013թ. Մշակվեց «ՀՀ հեռանկարային զարգացման 2013-2025թթ. ծրագիրը»: Այդ ծրագրերի նպատակների իրագործմանն հասնելու համար կարևոր նշանակություն ունեն «Կոռուպցիայի դեմ պայքարի ծրագրի» իրականացումը, որի լրամշակված փարբերակը ընդունվեց Կառավարության կողմից 2009թ-ին: Հայաստանի Հանրապետության սոցիալադարձության և էկոլոգիական ոլորտներին վերաբերող մի շարք ընդունված ծրագրեր և հայեցակարգեր

- ՀՀ փարածքային համաշափ զարգացման հայեցակարգ.
- Զբաղվածության ապահովման նպատակաուղղված ծրագրեր.
- Ծրագրեր, միտված միջին և փոքր ձեռնարկարիտության աջակցությանը.
- Էներգետիկայի և վերականգնվող էներգետիկայի ազգային ծրագիր (2007թ.): 2008թ. ընդունված «Շրջակա միջավայրի պահպանության գործողությունների երկրորդ ազգային ծրագիրը», որը կառուցվել է առաջին նույնատիպ ծրագրի (1998թ.) արդյունքների զարգացման հիման վրա: «ՇՄՊԳԱԾ-2»-ի անբաժանելի մասն են կազմում հետևյալ, ավելի նեղ նպատակային ուղղվածություն ունեցող ոլորտային ծրագրերը՝
- Սևանա լճի էկոլոգիական հավասարակշռության վերականգնման ծրագիր (1998թ.), 2010թ-ին՝ լճի էկոլոգիական իրավիճակի բարելավմանը ուղղված 43 կոնկրետ գործողությունների ծրագիրը:
- Հայաստանի Հանրապետության կենսաբազմազանության ուղղված ծրագրի (1999թ.):
- Հայաստանում անապատացման դեմ պայքարի գործողությունների ազգային ծրագիր (2002թ.):
- Բնության հարուստ պահպանվող փարածքների պետական ուղղվածության և ազգային գործողությունների ծրագիր (2002թ.):
- Հայաստանի Հանրապետության անբաժանելի ազգային քաղաքականություն և ուղղվածություն (2004թ.):
- Հայաստանի Հանրապետության անբաժանելի ազգային ծրագիր (2004թ.):
- Այօրինի անբաժանելի անբաժանելի հետ կապված խնդիրների լուծմանն աջակցող մի-

ջոցառումների գործողությունների ծրագիր (2004թ.):

- Քիմիական նյութերի և թափոնների կառավարման ազգային ակնարկ (2004թ.):
- Հայաստանի Հանրապետության «Կայուն օրգանական աղբորդիչների մասին» Սրոկիոլմի կոնվենցիայի իրականացման գործողությունների ազգային ծրագրի 2005-2010 թվա- կաններին իրականացվելիք միջոցառումների ծրագիր (2004թ.):
- Ավտոտրանսպորտից վնասակար արտանետումների նվազեցման համակարգ (2004թ.):
- Ավտոտրանսպորտային միջոցներից վնասակար նյութերի արտանետումների նվազման միջոցառումների ծրագիր (2005թ.):
- Մի շարք բնապահպանական կոնվենցիաներից բխող Հայաստանի Հանրապետության պարտավորությունների կատարման միջոցառումների ցանկ (2004թ.):
- Երեք՝ «Կենսաբազմազանության մասին», «Կլիմայի փոփոխության մասին» և «Անսպարացման մասին» կոնվենցիաների խաչաձևվող խնդիրների միջոցառումների ցանկ (2005թ.):
- Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի պետական մոնիթորինգի հայեցակարգ (2006թ.):
- Հայաստանի Հանրապետությունում շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի հայեցակարգից բխող խնդիրների իրականացման միջոցառումների 2007-2011թթ. թվականների ծրագիր (2007):
- Հայաստանի Հանրապետության ջրի ազգային ծրագիր (2006թ.):
- Եվրամիության ինստիտուտի նախագահ Լևոն Զեյնուպյանի և Եվրոպական համայնքների ու դրանց անդամ պետությունների միջև գործընկերության և համագործակցության մասին համաձայնագրի իրականացման 2006-2009 թվականների ազգային ծրագիր (2006թ.):
- Սևանի էկոլոգիական ձկնաբուծական (հշիան, կողակ, բեղլու) պոպուլյացիաների վերականգնման նպատակով արհեստական վերարտադրության նոր կենսաբանական լոգիստիկայի ներդրման հայեցակարգ (2006թ.) և այլն:

Երկրում մշակված և իրականացվող ծրագրերի զգալի մասը նպատակաուղղված է էկոլոգիական, սոցիալական, մարդու իրավունքների և այլ ոլորտներում ՀՀ կողմից ստորագրված և վավերացված միջազգային համաձայնագրերի իրականացմանը:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԵՐԻՆ**

Համաձայնագրին անդամակցելու (ՀՀ Ազգային ժողովի վավերացման) տարեթիվը	Միջազգային էկոլոգիական համաձայնագրեր	Նպատակները
1993	Ռամսարի համաձայնագիր	Համաձայնագրում նշված է խոնավ տարածքների տնտեսական, գիտական և ռեկրեացիոն նշանակությունը, իսկ չվող և ջրլող թռչունները ճանաչված են որպես միջազգային նշանակության պաշար:
1993	Կլիմայի փոփոխության համաձայնագիր	Նպատակն է մթնոլորտում կայունացնել ջերմոցային գազերի կոնցենտրացիան՝ կլիմայի վրա դրանց վտանգավոր մարդահարույց ազդեցությունը կանխելու համար:
1993	Կենսաբանական բազմազանության համաձայնագիր	Կենսաբանական բազմազանության կանոնակարգում և բաղադրիչների պահպանություն, օգտագործման կարգավորում, հատուկ պահպանվող և անտառային տարածքների պահպանություն:
1994	Համաշխարհային բնական և մշակութային ժառանգության պահպանության համաձայնագիր	Ստեղծել մշակութային և բնական ժառանգության կոլեկտիվ պահպանության արդյունավետ համակարգ:
1996	Արտադրական վթարների անդրահամանային ազդեցության համաձայնագիր	Էկոլոգիական անվտանգության ու կայուն զարգացման տեսակետից կնպաստեն պետությունների միջև միջազգային ակտիվ համագործակցությանը՝ արտադրական վթարները կանխարգելելու, իսկ վթարների դեպքում՝ օգնելու դրանց անդրահամանային վնասակար ազդեցությունը վերացնելու:

1997	Մեծ հեռավորությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտվածության համաձայնագիր	Նպատակն է սահմանափակել և աստիճանաբար կրճատել ու կանխարգելել օդի աղտոտումը՝ ներառյալ մեծ հեռավորությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտվածությունը:
1997	Անապատացման դեմ պայքարի համաձայնագիր	Հիմնական խնդիրն է բացահայտել տվյալ երկրում անապատացմանը նպաստող գործոնները և իրականացնել այն կանխելու գործնական միջոցառումներ:
1997	Անդրսահմանային համատեքստում շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման համաձայնագիր	Անդամակցող երկրները պարտավորվում են ապահովել համապատասխան և արդյունավետ խորհրդատվություններ այն երկրներին, որոնք կարող են տուժել իրենց մոտ նախատեսվող գործունեությունից:
1999	Բազելի համաձայնագիր	Վտանգավոր թափոնների անդրսահմանային տեղափոխման և թափոնների կառավարման հարցեր:
1999	Վիեննայի համաձայնագիր	Նպատակն է համատեղել երկրների ջանքերը մթնոլորտի օզոնային շերտի պահպանության համար
2000	Ռոտերդամի համաձայնագիր	Նպատակն է վտանգավոր քիմիական նյութերի վնասակար ազդեցությունից մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի պահպանությունը, ներկրող և արտահանող երկրների ընդհանուր պատասխանատվության ապահովումը:
2001	Օրիուսի համաձայնագիր	Համաձայնագիրը շրջակա միջավայրի ոլորտում նոր փաստաթուղթ է. և սահմանում է, որ Կայուն զարգացում կարելի է ապահովել կառավարող մարմինների և հասարակության համատեղ ջանքերով:
2003	Լանդշաֆտի եվրոպական համաձայնագիր	Նպատակն է խթանել լանդշաֆտի լանդշաֆտի պահպանության, կառավարման և պլանավորման գործընթացը
2006	«Եվրոպայի վայրի բնության և բնական միջավայրի պահպանության մասին» համաձայնագիր	Վայրի բնության և բնական միջավայրի պահպանություն